

Nr 45.

Av herr Fahlander m. fl., om anslag till Svenska eldbegängelseföreningens upplysnings- och propagandaverksamhet.

I jämförelse med jordbegravning erbjuder eldbegängelsen obestridliga fördelar ur sanitära, estetiska och framför allt ekonomiska synpunkter. Vad de sanitära synpunkterna beträffar ligger det i öppen dag, att eldbegängelsen därvidlag har alldeles bestämda företräden framför jordbegravning. Askan efter en eldbegången kan aldrig medföra några sanitära olägenheter, vilket däremot under vissa förhållanden kan vara fallet beträffande jordbegravningar å kyrkogårdar, särskilt när det gäller större städer och tätbebyggda samhällen.

Då vid eldbegängelse hela begravningen kan försiggå i en följd inne i ett krematorium, kommer man från den för de anhöriga ofta påkostande och vid otjänlig väderlek för äldre och klena personer hälsovådliga närvaron vid jordfästningar ute på kyrkogården.

Vad gravfridens bevarande angår blir denna långt bättre tillgodosedd vid eldbegängelse än vid jordbegravning. Mångtaliga exempel ha förekommit, då på grund av gatas omläggning eller av andra skäl jordbegravda stoft flyttats från sina gravar å kyrkogården. Enligt gällande lag få de allmänna gravarna (de »allmänna varven») grävas upp redan efter 15 år för att lämna plats för nya människostoft, vilket ofta innebär ett pietetslöst störande av gravfriden beträffande de där tidigare begravda stoften. Urnor, innehållande askan efter eldbegångna, kunna däremot lätt flyttas utan att detta innebär något störande av gravfriden.

De nu antydda fördelarna av eldbegängelse må ha sin betydelse, men i varje fall äro de mindre vägande än de ekonomiska skälen, som i vår tid med styrka göra sig gällande. I sådant hänseende må i korthet framhållas följande.

Den enskilde samhällsmedlemmen kan vid eldbegängelse göra en avsevärd besparing vid inköp av kista, då denna vid eldbegängelse bör vara av lätt träslag, t. ex. furu. Någon anledning att av hållbarhetsskäl välja dyrbarare och starkare material till kistan finnes icke i motsats till vid jordbegravning. Urnan kan utan nämnvärd kostnad efter eldbegängelsen kvarstå i krematoriet tills de efterlevande i lugn och ro bestämt om gravplats och tid för urnans gravsättning. Utgiften vid köp av en liten urngrav blir väsentligt mindre än vid köp av en kistgrav. Likaså bli kostnaderna för gravöppning och gravunderhåll mindre beträffande en urngrav. Många urnor — i regel minst ett 10-tal — kunna beredas plats i en och samma

urngrav, vilken härigenom kan brukas såsom familjegrav. För en ringa kostnad kan även urna med aska efter anhörig, som avlidit på annan ort, överflyttas till befintlig familjegrav.

Det anförda gäller fördelar i ekonomiskt avseende för den enskilde medborgaren, men fördelarna i sådant avseende äro långt mera betydande för det allmänna, för kommunerna och i stort sett för landet i dess helhet. Vid allmän övergång till eldbegängelse kan samhället i stor omfattning spara produktiv mark och kostnader genom att urngravar taga i anspråk endast en bråkdel av motsvarande antal kistgravars utrymme. Underhåll och förvaltningskostnader bli betydligt lägre per urngrav än per kistgrav. Det bör också beaktas, att askurnor kunna nedsättas i familjegravar, ursprungligen avsedda för jordbegravning och redan mer eller mindre belagda. Inne i städer eller tätbebyggda samhällen belägna kyrkogårdar, som av sanitära skäl icke vidare få användas för jordbegravningar, kunna däremot utnyttjas för anläggande av urngravar. Den under de senaste årtiondena i hög grad ökade frekvensen av enskilda gravar har haft till följd, att varje år oroväckande stora nya markområden intill större samhällen — ofta produktiv jord — måst utläggas till kyrkogårdar och sålunda undandragas produktionen. Det är ovedersägligt, att genom allmän övergång till eldbegängelse och inrättande av urnlundar i stället för markkrävande kyrkogårdsutvidgningar för jordbegravning skulle nämnda markbehov kunna väsentligt minskas och stora besparingar göras. Det är miljonbelopp, som årligen åtgå för kyrkogårdsutvidgningar i landet.

Propagandan för eldbegängelseskicket har i vårt land sedan snart 70 år tillbaka bedrivits av Svenska eldbegängelseföreningen och dess 130 lokalavdelningar i landet. Tack vare dess oavlåtliga upplysningsverksamhet har antalet krematorier i landet under de två sista decennierna ungefär tio-dubblats. Antalet krematorier är för närvarande 29 i Sverige. Ytterligare 24 äro beslutade, och i ytterligare 30 städer och samhällen är frågan aktuell och utredning pågår. Beträffande de redan beslutade avvaktas byggnadstillstånd (endast beträffande Göteborg har tillstånd givits). De flesta krematorierna ha tillkommit genom direkt initiativ av Svenska eldbegängelseföreningen eller dess lokalavdelningar. Vid nästan alla befintliga krematorier är eldbegängelsen kostnadsfri, när det gäller avlidna församlingsbor. Många kommuner, som ännu sakna eget krematorium, lämna bidrag till transport till närmaste krematorium eller till kostnaderna för kremation därstädes.

Svenska eldbegängelseföreningen stiftades år 1882, således för 68 år sedan. Den grund på vilken den bildades var av ideell art, och på den grunden har dess verksamhet byggt och bygger alltjämt. Denna verksamhet går ut på att genom upplysning sprida kännedom om eldbegängelseskicket, och detta sker genom föredrag, broschyrer och utställningar. Tack vare eldbegängelseföreningens upplysningsverksamhet har eldbegängelseidén vunnit stor utbredning i alla befolkningslager. Mycket återstår dock ännu att

göra, innan eldbegängelseskicket når den utbredning, som för enskilda medborgare och för hela landet är i så hög grad önskvärd.

Eldbegängelseföreningen har finansierat sin mycket omfattande och mycket kostsamma upplysningsverksamhet i första hand med influtna medlemsavgifter samt bidrag, som lämnats från ett par av föreningens lokalavdelningar, vilka drivit krematorieverksamhet och haft inkomster därav. Endast en sådan lokalavdelning återstår emellertid nu, nämligen den i Stockholm. Då denna efter borttagandet av eldbegängelseavgifterna vid landets övriga krematorier nödgas bedriva krematorieverksamheten till så gott som självkostnadspris, är den dock icke i tillfälle att såsom förut lämna bidrag till föreningens administration och propagandautgifter. Eftersom medlemsavgiften i eldbegängelseföreningen utgör allenast 15 kr. (före den 1 juli 1949 endast 10 kr.) en gång för alla — inga årsavgifter förekomma — täcka medlemsavgifterna numera blott en ringa del av föreningens normala utgifter; mycket mindre kunna de förslå till den intensifiering av upplysningsverksamheten, som i hög grad är i landets och samhällsmedlemmar-
nas intresse.

Statsmakterna ha tidigare flera gånger visat sin uppskattning av föreningens landsgagnande och kulturbefrämjande verksamhet. Sålunda har föreningen fått anslag dels av riksdagen år 1930, dels av Kungl. Maj:t ur den statliga lotterimedelsfonden under åren 1945, 1947 och 1949, varjämte Kungl. Maj:t två gånger beviljat anslag till uppförande av krematorier. För att Svenska eldbegängelseföreningen nu i önskvärd grad skall kunna intensifiera sin upplysningsverksamhet erfordras ett större belopp, vilket det svenska samhället säkerligen efter hand indirekt skulle återfå i form av besparingar till mångdubbla belopp.

På grund av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen ville för Svenska eldbegängelseföreningens upplysnings- och propagandaverksamhet anslå ett belopp av 20 000 kronor för budgetåret 1950/51.

Stockholm den 20 januari 1950.

Gustaf Fahlander. *Anna Sjöström-Bengtsson.* *P. G. Lundgren.*

Carl Eric Ericsson. *A. Holmbäck.* *Ragn. Bergh.*

David Norman. *H. Sten.* *Ewald Johannesson.*

C. P. Wahlmark. *Hugo Osvald.*
